

PAPIROSSZABVÁNYOK

Ferdinápdy Gejza

Magyarország papirosfogyasztásának az utóbbi években bekövetkezett nagymérvű emelkedése szükségessé tette a papirosszabványok megalkotását. Ezek a papirosnak és egyes papirostermékeknek egységes méretben, egységes minőségben és egységes kivitelben való előállítására, illetve beszerzése révén úgy a gyártónak, mint a forgalombahozó kereskedőnek, illetőleg a fogyasztónak lényeges könnyebbséget és nagymérvű megtakarítást jelentenek.

A fogyasztó rendelésének megfelelő árut óhajt kapni, a gondos kereskedő vagy iparos pedig mindig arra törekszik, hogy ajánlatának megfelelő és egyenletes minőségű árut szállítson. A jó vásárnak és könnyű üzletkötésnek első feltétele, hogy az üzletfelek jól megértsék egymást; az eladó pontosan tájékozva legyen, hogy mire kérnek ajánlatot, a vevőt pedig a szállításkor ne érhessek meglepetések a minőség tekintetében. Addig azonban, míg nincsenek olyan szabványok, melyek az egyes áruk minőségét, azok szállítási és átvételi feltételeit előírják, sok zavar és félreértés keletkezhetik.

A sokszor laikus fogyasztó kiírása, vagy rendelése ugyanis nem mindig szakszerű, esetleg félremagyarázható adatokat tartalmaz, így a szállító abból nem látja világosan a célt. Vagy ha a szállító a cél ismeretében egy általa megfelelőnek tartott minőséget igyekszik a vevővel elfogadtatni, a vevőt mindig érheti csalódás, mert vagy mást kapott, mint amit elgondolása szerint kapni szeretett volna, vagy a szerinte ráerőszakolt árut bizalmatlansággal fogadja. A vevő sokszor akaratlanul is teljesíthetetlen kívánságokkal lép fel, ha pedig az eladó ezt megmagyarázni igyekszik, a dolog lényegét meg nem értve, más eladót keres, mindaddig, míg akad egy, aki a kívánságok teljesíthetetlenségének tudatában a szállítást mégis elvállalja,

de más minőségű árut szállít – a rendelésnek megfelelőt nem is szállíthat -, pedig ugyanolyan bárki szállíthatott volna.

Vannak továbbá olyan esetek is, mikor az eladó a vevő feleslegesen különleges kívánságait az üzlet és a jobb jövő reményében mindenképpen kielégíteni igyekszik, minnek következménye, hogy egy újfajta áru kerül a piacra, a versenytársak ezt átveszik, tehát raktárukat gyarapítani s így tőkájüket feleslegesen lekötni kénytelenek.

Sokszor megesik, hogy ugyanazon minőségű, tehát azonos célra éppen úgy megfelelő áruk különböző elnevezéssel kerülnek forgalomba, csak azért, mert más gyár gyártja vagy más kereskedő árusítja azokat. A vevőket azonban ez megtéveszti, összezavarja, ami tisztességtelen verseny alapja lehet.

De mindezek csak akkor fordulhatnak elő, ha nincsenek pontosan meghatározva azok a tulajdonságok, amelyeknek az áru meg kell, hogy feleljen, ha nincsenek egyértelműleg megállapítva azok a feltételek, melyeket az áru szállításakor és átvételekor be kell tartani.

A szabványosításnak az a célja, hogy a fenti hiányosságokból származó súrlódásokat kiküszöbölje és hogy a termelők, feldolgozók, forgalomba-hozók és fogyasztók között kölcsönös megértést és bizalmat teremtsen. Ez a szabványosítással tényleg biztosítható is, amennyiben a Magyar Országos Szabványok (röviden: MOSz) az érdekelt iparosok, kereskedők, fogyasztók, közhatóságok és tudományos intézmények képviselőinek közös akaratlan nyugvó, valamilyen árucikk jellemző tulajdonságait vagy annak szállításával és átvételével kapcsolatos eljárásokat megállapító megegyezése. Ennélfogva a szabványosítás a következő előnyökkel jár:

A fogyasztó részére:
tájékoztatót nyújt arra vonatkozólag, hogy mily célra mily áru használata a legmegfelelőbb;

kalkulációs alapot ad aziránt, hogy mily áruk beszerzése a legkönnyebb és így leggazdaságosabb;

útbaigazítással szolgál az áru egyértelmű és szakszerű megrendelésére vonatkozólag;

összehasonlítási alapot nyújt különböző ajánlatok közös alapon való elbírálása tekintetében.

A forgalombahozó részére:

megkönnyíti az értékesítést, mert a lebonyolítást egyszerűsíti; védelmet nyújt a tisztességtelen verseny ellen, mert reális összehasonlítási alapot adva, lehetetlenné teszi a megtévesztő alá kínálást; tökélet szabadít fel, mert kevesebb fajtából álló raktár tartását teszi szükségessé, melyből azonban mégis minden igény kielégíthető.

A termelő vagy feldolgozó részére:

gazdaságosabb gyártást tesz lehetővé, mert az üzem egyenletesebb munkamegosztással foglalkoztatható;

biztosabb alapra helyezi a termelést, mert a szabványos áruk állandóan azonos minőséget jelentenek, így a raktárra való gyártás semmiféle veszély - lyel nem jár.

A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a szabványoknak a gyakorlati életbe való tényleges és maradéktalan bevezetése évek múltán is nehézségekbe ütközik.

Ennek oka az, hogy maguk a szabványok csak a pontokba tömörített rendelkezéseket és előírásokat tartalmazzák – mint ahogy természetüknél fogva mást nem is tartalmazhatnak – és így nincs bennük olyan részletes útbaigazítás, tanács, gyakorlati célkitűzés vagy példákkal való illusztrálás, mely a szabványokra való áttérést különösen a feldolgozók és fogyasztók részére megkönnyítené.

Fentiekben a szabványokra vonatkozólag általánosságban mondtak a papiros és az azzal rokon árufélek szabványaira fokozottan érvényesek. Míg ugyanis pl. egy fémipari vagy egy építőipari szabvány általában csak egy szűkebb szakmai kört érdekel, addig a papiros- és irodaszer-szabványok az állami és hatósági hivatalok, pénzügyintézetek, ipari és kereskedelmi vállala-

tok irodai és üzemi adminisztrációja, üzleti propagandája, stb. révén a szorosán vett papirosszakmán kívül a közigazgatási, gazdasági és kulturális élettel kapcsolatban levő nagy tömegeket is közelről érintik.

A papirosalakok szabványosítása

Az ívekre vágott papirosanyagok különböző nagyságú ívekben kerülnek forgalomba. A múltban az ívek méretei – az ú. n. papirosalakok – a gyakorlati igényeknek megfelelően alakultak ki. Idővel azután egyes ívméretetek egy-egy papirosfajtra korlátozódtak, vagyis egyes papirosfajták csakis bizonyos meghatározott alakban készültek. Később – mivel a múltban a papirosalakok szabványosítva nem voltak – gyakran előfordult az is, hogy ugyanazon nagyságú ív feldarabolása közben az összehajtott ívet kisebb vagy nagyobb mértékben vágták körül, minek folytán ismét újabb méretű ívek lettek használatosak.

Ily módon a gyáripár és kereskedelem közös megegyezése révén eredetileg 10-ben megállapított papirosalakok száma mindig jobban és jobban bővült, úgyhogy a papirosalakok szabványosításakor nem kevesebb, mint 66-féle alapnagyság (egyszeres alak) és ezekből folyólag összesen 137-féle papirosalak volt használatos.

A szabványosítás révén az alapnagyságok száma 7-re csökkent.

Az alábbiakban a régi és szabványos papirosalakokat ismertetjük és ezzel kapcsolatban rámutatunk a szabványosítás előnyeire.

Régi papirosalakok

A szabványosítás előtti időből használatos 10-féle papirosalapnagyság mindegyikét az illető papirosalak rövid meghatározására szolgáló szám jelöli. Használatos továbbá a legtöbb alapnagyság – ú. n. egyszeres alak – kétszerese és négyszerese, továbbá fele (ú. n. fólió), negyede (ú. n. kvart vagy 4°) és nyolcada (ú. n. oktáv vagy 8°) is.

Ezeken kívül vannak olyan régi papirosalakok, melyek, bár a fentiekben

említett valamelyik alak számával jelöltetnek, azoktól többé-kevésbé eltérő nagyságúak.

Ezeken kívül még nagyon sok olyan régi papirosalak van használatban, melyeknek nincs külön megjelölésük.

A rendkívül sokféle és egymástól lényegesen eltérő régi papirosalakok használata tehát – figyelembevéve azt is, hogy egy-egy alakban legtöbbször többféle minőségű papiros készül – rendkívül nagy raktár tartását tette szükségessé, ami feleslegesen nagy tőkét kötött le.

A régi papirosalakok rendkívül nagy száma továbbá a beszerzést is nehézkessé teszi, mert a fogyasztó tájékozási lehetőségét zavarja. A régi papirosalakok használata az iratkezelést is nehézkessé és így az adminisztrációt is lassúbbá teszi, mert pl. nemcsak különböző nagyságú, ú. n. kvart levélpapirosok vannak használatban, hanem bizonyítványok sokszor ú. n. 2-es alakban készülnek, a hivatalos beadványok, rajzlapok, nyomtatványok mérete megint más, stb., úgyhogy mindezen papirosalakok a szabványos alakú iratgyűjtőből vagy előadóívből oldalt, vagy fent kilógnak, könnyen rongyolódnak, piszkolódnak, stb.

A régi papirosalakok egyes alakjai között továbbá semmiféle törvényszerű összefüggés nincs, így egy bizonyos kívánt alak egy más alakból sokszor csak nagy hulladékveszteség árán vágható ki.

Végül a régi alakú papirosok rizmsúlyának négyzetmétersúlyra való átszámítása és viszont vagy rendkívül hosszú gyakorlatot, vagy hosszadalmasabb számítást avagy – legtöbbször rendelkezésre sem álló – táblázatok használatát kívánja.

Mindezek indokoltá és szükségessé tették a papirosalakok szabványosítását, melynek általános bevezetésével fenti hátrányok és kényelmetlenségek kiküszöbölhetők. Ezenfelül a szabványos papirosalakok használata esetén, kezelési könnyebbségen kívül, legtöbbször nagymérvű megtakarítást is lehet elérni.

Szabványos papirosalakok

A papirosalakok szabványosítása már 1924-ben – a Magyar Ipari Szabványosító Bizottság útján – megtörtént. Az erre vonatkozó MISz 16. számú szabványnak közszállításokban való használatát a 126.014/1930. K. M. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet kötelezővé tette. A Magyar Szabványügyi Intézet megalakulása után a Magyar Szabványügyi Intézet Elnöki Tanácsa ezt a szabványt 1933-ban változatlanul országos szabvánnyá emelte és a közszállításokban ezt az immár MOS-s 16. számú szabványt a 922/1934. K. M. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet tette kötelezővé.

A MOSz 16. számú szabványnak időközben a gyakorlat által kívánt kisebb jelentőségű módosítása vált szükségessé, melyet a Magyar Szabványügyi Intézet papirosszakbizottsága 1937-ben hajtott végre. A módosítást az Elnöki Tanács 1938 június 9-én országos szabvánnyá emelte. Jelenleg tehát a papirosalakokra vonatkozóan a módosított MOSz 16. számú szabvány van érvényben.

A módosított MOSz 16. számú szabvány a papirosalakokat három csoportba osztja. Ezek:

készalakok,
nyersalakok és
keskeny alakok.

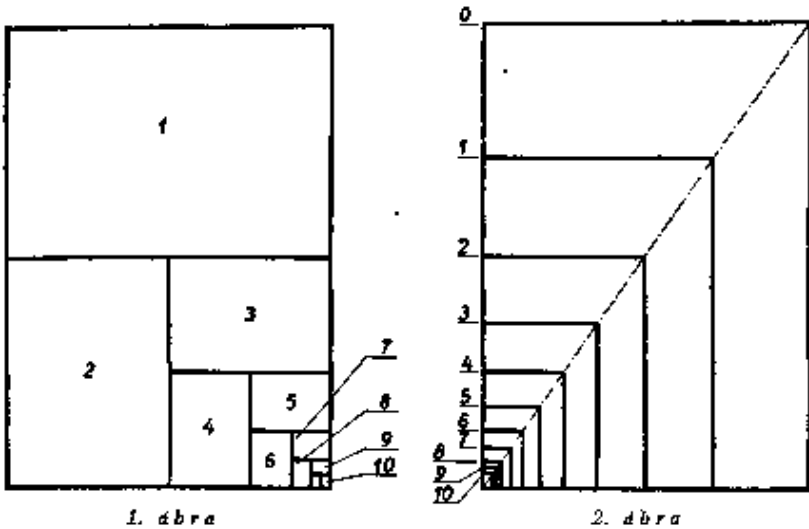
A szabványos készalakoknak a régi papirosalakokkal szemben a következő előnyei vannak.

A szabványos készalakok oldalainak egymáshoz való viszonya állandó, nevezetesen $1 : A/2$.

Ebből következik, hogy egy-egy szabványos sorozat kisebb nagyságai a sorozat legnagyobb nagyságának (négyzertes ívének) felezése, negyedelése, nyolcadolása stb. által képezhetők (1. ábra) és hogy ezen kisebb nagyságok is szabványos alakúak, vagyis oldalainak viszonya szintén $1 : V_2=1 : 1,414$. tehát az ily módon nyert szabványos készalakok hasonlóak, közöttük sza-

SZABVÁNYOS KÉSZALAKOK

Osztály	Megnevezés	A		B	C		
		alapsorozat		melléksorozat			
		jelzés	méret mm	jelzés	méret mm	jelzés	méret mm
0	négyszeres ív	A ₀	841×1189	B ₀	1000×1414	C ₀	917×1297
1	kétszeres ív	A ₁	594×841	B ₁	707×1000	C ₁	648×917
2	ív	A ₂	420×594	B ₂	500×707	C ₂	458×648
3	fél ív	A ₃	297×420	B ₃	355×500	C ₃	324×458
4	negyed ív	A ₄	210×297	B ₄	250×355	C ₄	229×324
5	lap	A ₅	148×210	B ₅	176×250	C ₅	162×229
6	fél lap	A ₆	105×148	B ₆	125×176	C ₆	114×162
7	negyed lap	A ₇	74×105	B ₇	88×125	C ₇	81×114
8	nyolcad lap	A ₈	52×74	B ₈	62×88	C ₈	57×81
9	—	A ₉	37×52	B ₉	44×62	C ₉	40×57
10	—	A ₁₀	26×37	B ₁₀	31×44	C ₁₀	28×40

bályos geometriai összefüggés áll fenn, mert a sarokra egymásra helyezett szabványos készalakok átlói egybeesnek (2. ábra).

A nem szabványos régi papirosalakoknál ez az egyirányú geometriai összefüggés azonban nem áll fenn, amennyiben pl. a régi 0-ás (34 X 42 cm) alak ismételt felezése váltakozva hosszúkás és széles alakot, a régi 8-as (47 X 60 cm) alak ismételt felezése pedig váltakozva széles és hosszúkás alakot eredményez. Az így képzett alakok közül minden második hasonló egymáshoz és az egymásra helyezett alakok átlói két irányban haladnak. A papirosalakok szabványosításának egyik nagy előnye tehát, hogy valamely nagyobb szabványos alakból egyszerű felezéssel minden hulladékvesztés nélkül, kisebb és ugyancsak szabványos alakot lehet előállítani. A szabványos papirosalakok használata a racionálisabb gyártási lehetőségek mellett kisebb raktár tartását teszi lehetővé és a fogyasztónak is nagy előnyt jelent, mert nagyobb szabványos alakból bármikor, egyszerűen és hulladékmentesen kisebb és ugyancsak szabványos alakot lehet előállítani.

A szabványos papirosalakoknál valamely nagyságsorozat osztályszáma azt jelzi, hogy hányszor kell a hozzátartozó legnagyobb nagyságot (négyeszeres ívet) összehajtogatni vagy ismételten szétvágni. Pl. az A_4 nagyság az A_0 nagyság négyszer egymás után való összehajtásával, illetve négyszer egymás után való kétfelé vágásával állítható elő.

A szabványos alapnagyság területe 1 m^2 , jelzése A_0 . Az ennek megfelelő ívméret az 1: A/2 oldalviszony figyelembevételével – a MOSz 16. számú szabványban részletezett levezetés szerint – $841 \times 1189 \text{ mm}$. Annak, hogy a szabványos alapnagyság területe 1 m^2 , az a nagy előnye, hogy lényegesen egyszerűbbé teszi a négyzetmétersúly és rizmasúly összefüggését, így, ha valamely papiros négyzetmétersúlya 100 g/m^2 , úgy annak rizmasúlya A_0 alakban 100 kg .

Az A-sorozat kisebb nagyságainak területe 1 m^2 fele, negyede stb. Ez oly tört felállításával számítható ki, melynek számlálójában 1, nevezőjében pedig 2^{nek} x-ik hatványa szerepel, ahol χ = az osztály számával.

$$\text{Tehát A-sorozatú terület} = \frac{1}{2^{\chi}}$$

$$\text{Pl. } A_4 \text{ nagyság területe} = \frac{1}{2^4} = \frac{1}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2} = \frac{1}{16} \text{ m}^2$$

Ebből következik, hogy az A-sorozatú kisebb alakok rizmasúlya az A_0 alak rizmasúlyának fele, negyede, nyolcada stb. Minthogy a fentiek szerint valamely A_0 alakú papiros rizmasúlya ugyanannyi kg, ahány g annak a négyzetmétersúlya, az A-sorozatú papirosok kisebb alakjainak rizmasúlya a négyzetmétersúlyból egyszerűen kiszámítható. Pl. 80 g/m^2 súlyú papiros rizmasúlya A_4 alakban: $80/16 = 5 \text{ kg}$. Minthogy az A-sorozat egyes osztályainak nagysága között elég nagy ugrások vannak, úgyhogy ez a gyakorlatban fennakadásokat okozna, az A alapsorozaton kívül még további két melléksorozat is szabványosítást nyert. Ezek a B és C melléksorozatok (lásd a fentebbi táblázatot), melyek mére-

tei úgy vannak megállapítva, hogy egyrészt az oldalak viszonya itt is $1: \sqrt{2} = 1,414$, másrészt

a B melléksorozat osztályainak nagyságai geometriai középarányosai az A-sorozat egymás után következő osztályainak, pl. $B_6 = \sqrt{2} A_6 A_6$ és a C melléksorozat osztályának nagyságai geometriai középarányosai az A- és B-sorozat ugyanazon osztályainak, pl. $C_6 = \sqrt{2} A_6 B_6$. A szabványos előírás szerint általában és a lehetőség szerint mindenkor az A alapsorozatnak megfelelő alakokat kell használni. A B melléksorozat csak kivételes esetben (pl. iratgyűjtők stb.) jöhet számításba, míg a C melléksorozat főleg levélborítékokra használatos.

A szabványos A_4 (210X297 mm) alak igen jól használható a régi 0-ás fólió (21X34 cm) és a régi 8-as kvart (23.5X30 cm) alak helyett, amennyiben az A_4 alak a 0-ás fólióval egyforma széles, a 8-as kvarttal pedig egyforma magas. Ennélfogva úgy a hivatalos életben használt 0-ás fólió, mint a kereskedelmi levelezésre használt 8-as kvart alakok helyett mindkét téren könnyen át lehet térni az egységes és szabványos A_4 (210 x 297 mm) alakra.

Szabványos nyersalakok

A fentiekben ismertetett szabványos A-, B- és C-sorozatú papirosalakok úgynevezett készalakok, vagyis a készárúnak (levélpapiros, nyomtatvány, boríték stb.) kell ezen méretekkkel bírnia. Oly árúknál tehát, melyeket előállítás közben vagy után körül kell vágni (füzet, könyv, tömb, műszaki rajz stb.) a fenti papirosalakok használata nehézségekbe ütközik, mert a szabványos papirosalakok körülvágása után nyert termék – különösen akkor, ha a körülvágás mértéke nincs szabályozva – a szabványos alaknál különböző és egymástól eltérő mértékben kisebb lenne.

Ennek a hátránynak a kiküszöbölése végett a módosított MOSz 16. számú szabványban ú. n. nyersalakok is szabványosítottak, mégpedig külön a levelezőlapkartonra és külön egyéb papirosra vonatkozó érvénnyel.

A nyersalakok megnevezését, jelzését és méreteit az alábbi táblázat tartalmazza.

Ostály	Megnevezés	A alapsorozatú nyersalakok				B mellék-sorozatú nyersalakok		C mellék-sorozatú nyersalakok	
		csak levelezőlapra		egyéb papirosra		jel	méret mm	jel	méret mm
		jel	méret mm	jel	méret mm				
0	négyszeres nyers ív	A ₀	860×1240	A ₀	860×1220	B ₀	1050×1450	C ₀	940×1340
1	kétszeres nyers ív	A ₁	620×860	A ₁	610×860	B ₁	725×1050	C ₁	670×940

A feltüntetettnél kisebb nyersalakot a nagyobb méretű ív felezése, negyedése, nyolcadolása stb. révén lehet előállítani, így az A₁₅ B_j, illetve CVnél kisebb nyersalak külön szabványosítása nem látszott szükségesnek. A szabványos nyersalakok oldalainak viszonya megközelítőleg szintén 1: V 2. Kismértékű eltérés a nyersalakok méreteinek 10 mm-re való kikerekítése miatt van, de ennek nincs különösebb jelentősége, mert a nyersalakot a papír feldolgozásakor úgyszólván szabványos készalakra kell körülvágni. A levelezőlapkartonra megállapított nyersalakok azért nagyobbak a másféle papiros nyersalakjainál, mert a levelezőlapokat A₆ alakra (105 X 148 mm) kell felvágni, tehát a nagyobb ívet sok részre kell szétdarabolni.

Szabványos keskeny alakok

A szabványos kész- és nyersalakokon kívül főleg címkék, névtáblák, feliratok, levélborítékok stb. céljaira szabványos, ú. n. keskeny alakok is használhatók, melyek a készalakoknak hosszában kétrétre, negyedre és nyolcadrétre való összehajtásával, illetve szétvágásával állíthatók elő. Ezek

jelzése a szabványos készalak jelzése elé helyezett $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{3}$ megjelöléssel történik.

A keskeny alakok szabványosítása nem szaporítja a szabványos alakok számát, mert a keskeny alakok felhasználása úgyszólván korlátolt, ezenkívül szabványos keskeny alak az eredeti alakból egyszerű hosszirányú szétvágással könnyen előállítható. Minthogy továbbá keskeny alak úgyszólván inkább nyomtatványoknál fordul elő, viszont keskeny szeletek külön-külön való nyomtatása technikai nehézségekbe ütközhet, valószínű, hogy az amúgy sem gyakran előforduló keskeny alakok előállítására nyomtatás után és a nyomdában történik.

Régi és szabványos papírosalakok összehasonlítása

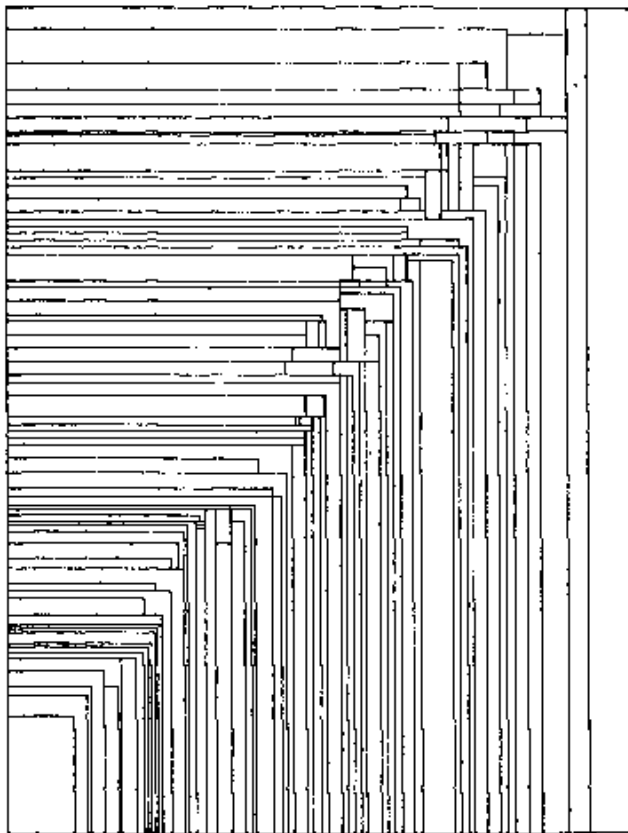
A 3. és 4. ábrák szembeszökően szemléltetik a papirosalakok szabványosításának fontosságát, előnyeit és gazdasági jelentőségét. Míg ugyanis a szabványosítás előtt 66-féle alapnagyság, illetve összesen 157-féle papirosalak volt használatban, addig a szabványosítás után az alapnagyságok száma 7-re, az összes használható alakok száma pedig 41-re, illetve – a gyakorlatban vajmi ritkán alkalmazott 6 osztálynál kisebb alakok figyelmen kívül hagyásával – 29-re csökkent.

A szabványos papirosalakok egyes nagyságai között oly kis ugrások vannak, illetve a szabványos nagyságsorozat annyira egyenletes és folyamatos, hogy azokból minden igényt ki lehet elégíteni.

Ezenfelül szabványos papirosalakok használata esetén sokszor nagymérvű megtakarítás is érhető el.

Ha pl. a gyakorlatban leggyakrabban használt régi 8-as kvart (25.5 X 50 cm) és régi 0-ás fólió (21X34 cm) nagyságokat szabványos A₄ (21X29.7 cm) alakkal helyettesítjük, úgy a megtakarítás 11.3%, illetve 12.6%, azaz középértékben 12%-ra rúg.

A régi 8-as kvart és 0-ás fólió alakok tehát minden nehézség nélkül helyettesíthetők szabványos A₄ alakkal. Az A₄ alak ugyanis a 8-as kvarttal egy-

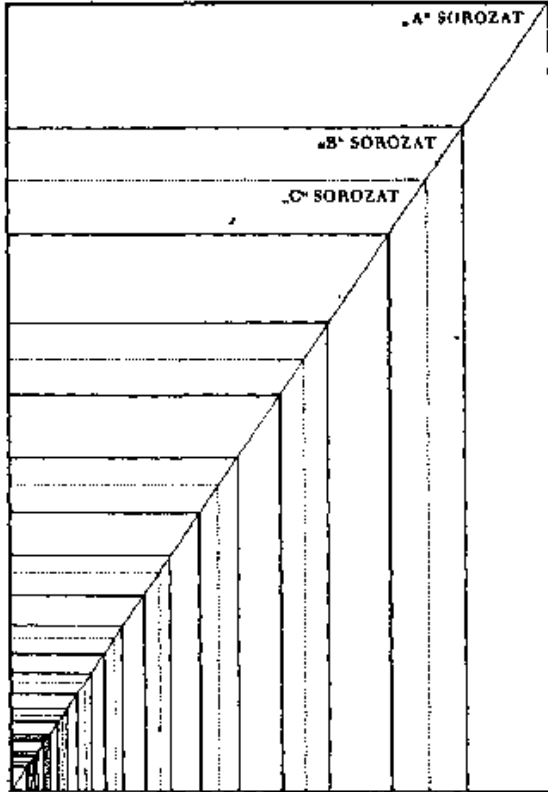

3. ábra. Régi papirosalakok. (Lépték 1:10)

forma magas, a 0-ás fólióval pedig egyforma széles lévén, az átmenet lényegesen könnyebb. Az eddigi ú. n. kereskedelmi és hivatalos alakoknál egymástól nagy mértékben eltérő volta miatt fennálló kellemetlenségek és nehézségek így a jövőben teljesen kiküszöbölhetők.

A papírosminőségek szabványosítása

A papíros rendelésénél a legnehezebb kérdések egyike annak eldöntése, hogy a meghatározott célra milyen minőségű papíros a legalkalmasabb és egyben a leggazdaságosabb.

4. ábra. Szabványos papírosalakok. (Lépték 1:10)

A papirosok felhasználásánál figyelembe veendő két legfontosabb szempont, nevezetesen a célszerűség és a takarékoság, a gyakorlatban nagyon gyakran nincs megfelelően kielégítve, illetve az egyik szempont túlzott kidomborítása feleslegesen háttérbe szorítja a másikat és viszont. Ez pedig rendszerint károsodást okoz.

Így pótolhatatlan adatok megsemmisülésére vezethet az a több helyen látható helytelen gyakorlat, hogy nagy igénybevételnek kitett és hosszú ideig megőrzendő leltárnapló vagy pénztárnapló fatartalmú fogalmazó – papirosból készül, holott ily célra jóminőségű okmánypapirosot kellene használni.

Ugyanígy a túlzott takarékoság következménye volt a múltban az, hogy egyes iskolai írófüzetek oly vékony papirosból készültek, melyen a tinta átütött és így a füzet lapjának csak egyik oldala volt megfelelően használható. Ez pedig végeredményben kétszeres beszerzési költséget jelentett. Ezzel szemben tényleg felesleges többletkiadást okoz egy alárendeltebb jelentőségű nyomtatványnak jóminőségű, famentes papiroson való előállítására csupán azért, mert pl. egy ilyen nyomtatványminta még a béke-évekből maradt vissza.

Mindennek, valamint a gyakorlatban előforduló nagyon sokféle hasonló hátránnak és károsodásnak oka egyrészt a forgalomban levő papirosok rendkívül sokfélesége, másrészt és főleg pedig az, hogy a fogyasztók nagyrésze sehonnán sem nyerhet tájékozódást arra vonatkozólag, hogy mily célra milyen papiros a legmegfelelőbb.

A papirosok sokfélesége egyrészt a papirosgyárak gyártási költségeit növeli, másrészt a papiroskereskedőket rendkívül nagy raktár tartására kényszeríti, hogy minden igényt ki tudjanak elégíteni. Ezenkívül nem kis mértékben a legtöbbször laikus, de még a szakmában járatos fogyasztónak is sokszor nagy nehézséget okoz a célnak minden tekintetben megfelelő papirosfajta kiválasztása.

Fenti hátrányokon a papirosminőségek szabványosítása van hivatva segí-

teni, mely eddig néhány író és nyomópapírosra, az iskolai használatra szánt rajz- és vázlatpapírosra, az irkapapírosokra és az ugyancsak iskolai célra szolgáló fedélpapírosokra és fedélkartonokra nyert megállapítást. A fenti papírosféléket egyrészt az író- és nyomópapírosok minőségéről szóló MOSz 22. számú, másrészt az iskolai rajzpapírosokról szóló MOSz 422. számú, végül az iskolai írófüzetekről szóló MOSz 400. számú szabvány szabványosította.

A jelenlegi háború azonban szükségessé tette az összes papírosfélék minőségének pontos megállapítását is. Ezt a 80.000/1941. Ip. M. számú iparügyi miniszteri rendeletben kapott felhatalmazás alapján a Papírosgyártóipari és Papírosfeldolgozóipari Anyaggyártó Szakbizottsága végezte, 10.000/1941. PP. számú határozatában pontosan meghatározva azokat a papírosokat, amelyeket a papírosgyárak előállíthatnak és amelyeket a kereskedők forgalomba hozhatnak, illetve amelyeket a feldolgozók feldolgozhatnak.

A szóbanforgó szakbizottsági határozat az előállítható, forgalombahozható, illetve feldolgozható papírosokat a következő 12 csoportba sorozta:

- I. írópapírosok,
- II. rajzpapírosok,
- III. nyomópapírosok,
- IV. csomagolópapírosok,
- V. borító-, fedél-, előzék- és adjusztálópapírosok,
- VI. zsríalló papírosok,
- VII. vékony csomagoló- és selyempapírosok,
- VIII. kartonok,
- IX. géplemezek,
- X. kézilemezek,
- XI. keménylemezek és
- XII. különleges papírosok.

Az említett szakbizottsági határozat minden csoporton belül pontosan előírta az egyes papirosok megnevezését, anyagösszetételét, négyzetméter-súlyát, méretét, enyvezését, színét és felületét, vagyis minden egyes papirosnak minden olyan jellemzőjét, amely mind az előállítás, mind a feldolgozás szempontjából irányelvül szolgál és megfelelő tájékoztatást nyújt a fogyasztó részére is.

Bár ez a határozat nem ú. n. MOSz szabvány, mert azt nem a Magyar Szabványügyi Intézet adta ki, lényegében mégis szabványnak tekinthető, sőt kihatásában a MOSz szabványoknál nagyobb jelentőségű. A MOSz szabványok ugyanis a magánfogyasztásra nem voltak kötelező érvényűek és azokat csak a közszállításoknál kellett kötelezően alkalmazni. A háborús anyaggazdálkodási intézkedések keretében kiadott szakbizottsági határozat azonban a magánfogyasztásra is kötelező érvényű.